

N 074 / 14

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

SENÁT

14. funkční období

N 074 / 14

**Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o
postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného
platidla**

(36. týden)

2023

Brusel 7. července 2023
(OR. en)

11603/23

Interinstitucionální spis:
2023/0208(COD)

ECOFIN 754
EF 229
UEM 229
CODEC 1317

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	29. června 2023
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2023) 364 final
Předmět:	Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2023) 364 final.

Příloha: COM(2023) 364 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 28.6.2023
COM(2023) 364 final

2023/0208 (COD)

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla

{SEC(2023) 257 final} - {SWD(2023) 233 final} - {SWD(2023) 234 final}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Zavedení eura jakožto jednotné evropské měny bylo významným krokem vpřed v evropské integraci. Eurohotovost je hlavním platebním prostředkem¹, neboť občané i obchodníci v eurozóně používají eurohotovost při každodenních transakcích k placení nebo rozměňování. Hotovost je jediným platebním prostředkem, který umožňuje přímé osobní platby s okamžitým vypořádáním a bez účasti třetí strany či použití elektronického zařízení.

Nárůst elektronických plateb, který urychlila pandemie COVID-19, vedl k celkovému poklesu hotovostních plateb a omezení sítí bankomatů v řadě členských států znamená ohrožení přístupu k hotovosti. Otázka rozsahu působnosti a významu postavení hotovosti jako zákonného platidla se tak dostala do popředí zájmu politiky EU, jak je uvedeno ve strategii Komise pro malé platby a s ohledem na nedávné rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie v této věci².

Toto rozhodnutí je významné, protože v rámci judikatury Soudního dvora stanoví klíčové aspekty pojmu zákonné platidlo, které byly dosud uvedeny pouze v doporučení Komise z 22. března 2010 o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla³. Ačkoli právo EU přímo přiznává eurobankovkám a euromincím postavení zákonného platidla, primární ani sekundární právo EU pojem zákonného platidla nedefinuje. V rozsudku ve věcech zákonného platidla Soudní dvůr rozhodl, že pojem „zákonné platidlo“ pro eurobankovky zakotvený v čl. 128 odst. 1 SFEU je pojmem práva Unie, který musí být v celé Evropské unii vykládán autonomním a jednotným způsobem. Pojem zákonného platidla, jak jej vykládá Soudní dvůr v případě eurobankovek, znamená: i) povinné přijímání, ii) v plné nominální hodnotě a iii) s účinkem splnění platební povinnosti⁴, jak je stanoveno v bodě 1 doporučení Komise z roku 2010.

Pro zachování účinnosti postavení hotovosti jako zákonného platidla v praxi je klíčové zajistit snadný přístup k eurohotovosti, protože pokud občané nebudou mít přístup k hotovosti, nebudou s ní moci platit a její účinné postavení jako zákonného platidla bude narušeno.

Tento návrh proto zajišťuje, že fyzická podoba peněz centrální banky, tedy eurohotovost, bude nadále přítomná, dostupná a přijímaná všemi obyvateli a podniky eurozóny.

• Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky

Kromě příslušných ustanovení Smluv (čl. 3 odst. 1 písm. c) SFEU a článků 127 až 133 SFEU), článku 11 nařízení č. 974/98 o zavedení eura, který přiznává postavení zákonného platidla euromincím⁵, doporučení Komise z roku 2010 a návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zavedení digitálního eura (přijatého spolu s tímto návrhem)⁶ neexistují v příslušné

¹ https://www.ecb.europa.eu/euro/cash_strategy/cash_role/html/index.cs.html

² Viz rozsudek ze dne 26. ledna 2021 ve spojených věcech C-422/19 a C-423/19, Dietrich a Häring (EU:C:2021:63).

³ Doporučení Komise ze dne 22. března 2010 o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla (2010/191/EU).

⁴ Viz rozsudek ze dne 26. ledna 2021 ve spojených věcech C-422/19 a C-423/19, Dietrich a Häring (EU:C:2021:63, bod 49).

⁵ Nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura (Úř. věst. L 139, 11.5.1998, s. 1).

⁶ [Doporučení Komise ze dne 22. března 2010 o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla \(europa.eu\)](#)

oblasti politiky žádná politická ustanovení, tj. měnové právo jako součást měnové politiky eurozóny.

Tento návrh je v souladu s uvedenými ustanoveními primárního práva. Především je návrh tohoto nařízení v souladu s doporučením Komise z roku 2010, které nastínilo společnou definici pojmu zákonné platidlo. Pro zajištění soudržnosti mezi oběma formami peněz centrální banky (digitální euro a eurohotovost), bude rovněž regulace digitálního eura sladěna s regulací hotovosti jako zákonného platidla, aniž by byly dotčeny rozdíly mezi těmito formami eura. Tento návrh doplňuje návrh nařízení o zavedení digitálního eura, neboť digitální euro by mělo doplňovat hotovost, nikoli ji nahrazovat. Proto Komise předkládá legislativní návrh, který má zajistit přijímání a dostupnost hotovosti.

Jakmile bude navrhované nařízení přijato, nahradí doporučení Komise z roku 2010, které se stane bezpředmětným. Komise by pak jasně uvedla, že doporučení již neplatí.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Tento návrh je v souladu s dalšími politikami na úrovni Unie. Zejména je v souladu se strategií Komise pro malé platby přijatou v září 2020.

Tento návrh je rovněž v souladu s evropským aktem přístupnosti, který se vztahuje na bankomaty, a s politickým úsilím Unie za účelem podpory sociálního začlenění, mimo jiné v rámci evropského pilíře sociálních práv. Jeho cílem je zajistit, aby každý v eurozóně měl dostatečný a účinný přístup k hotovosti. To se týká zejména zranitelných skupin, které jsou závislé na používání hotovostních plateb, mezi něž obvykle patří starší lidé, osoby se zdravotním postižením, které mohou mít potíže s přístupem k digitálním platbám, lidé s omezenými digitálními dovednostmi a/nebo příjmem. Tyto skupiny obvykle dávají při úhradě svých plateb přednost používání hotovosti před elektronickými platebními prostředky. Kromě toho se na hotovost jako na způsob platby spoléhají i finančně vyloučené osoby, například lidé bez bankovního účtu, žadatelé o azyl a migranti, kteří nemusí být schopni nebo ochotni používat platební prostředky poskytované soukromým sektorem. Z faktických poznatků navíc vyplývá, že hlavními důvody, proč je upřednostňována hotovost, jsou že i) hotovost je považována za prostředek, díky němuž si člověk lépe uvědomuje své výdaje, a ii) hotovost je vnímána jako anonymní (a chrání tedy soukromí)⁷, přičemž má jedinečnou vlastnost umožňující přímé platby s okamžitým vypořádáním bez nutnosti účasti třetí strany. Pokud jde o zachování hotovosti jako možnosti platby, studie ECB SPACE z roku 2022⁸ ukazuje, že 60 % spotřebitelů stále považuje možnost platit v hotovosti za důležitou nebo velmi důležitou. Potvrzuje, že „navzdory dopadům pandemie a souvisejícím opatřením, která omezují volný pohyb, a preferencím, jež sami spotřebitelé uvádějí, by jejich stále větší podíl chtěl mít v eurozóně hotovost jako možnost platby“⁹.

⁷ Evropská centrální banka (2022), Studie platebních zvyklostí spotřebitelů v eurozóně (SPACE) https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html#toc7

⁸ [Studie platebních zvyklostí spotřebitelů v eurozóně \(SPACE\) – 2022 \(europa.eu\)](#)

⁹ Evropská centrální banka (2022), Studie platebních zvyklostí spotřebitelů v eurozóně (SPACE), s. 59 https://www.ecb.europa.eu/stats/ecb_surveys/space/html/ecb.spacereport202212~783ffdf46e.en.html#toc7

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Tento návrh nařízení vychází z článku 133 Smlouvy o fungování EU (SFEU), který stanoví přijetí opatření, včetně opatření měnového práva, která jsou nezbytná pro používání eura jako jednotné měny. Toto ustanovení Smlouvy odráží potřebu stanovit jednotné zásady pro všechny členské státy, jejichž měnou je euro, s cílem chránit celkové zájmy hospodářské a měnové unie a eura jako jednotné měny.

• Subsidiarita

V souladu s čl. 5 odst. 3 Smlouvy o EU (SEU) se zásada subsidiarity neuplatňuje v oblastech, které spadají do výlučné pravomoci Unie. Podle čl. 3 odst. 1 písm. c) SFEU má EU výlučnou pravomoc v oblasti měnové politiky členských států, jejichž měnou je euro. V této oblasti není možné přijímat opatření na úrovni členských států eurozóny, a zásada subsidiarity se tak neuplatní.

• Proporcionalita

Proporcionalita je nedílnou součástí posouzení dopadů připojeného k návrhu. Případné přijetí opatření k zajištění přijímání hotovosti nebo dostatečného a účinného přístupu k hotovosti sice může představovat určitou zátěž pro orgány odpovědné za jejich přijetí a pro strany odpovědné za jejich provádění, tato opatření však nepřekračují rámec toho, co je nezbytné k zajištění cílů přijímání hotovosti a přístupu k ní, přičemž návrh ponechává členským státům možnost přijmout opatření pouze tam, kde jsou potřebná, a přizpůsobit je konkrétním vnitrostátním podmínkám. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 SEU proto tento návrh nařízení nepřekračuje rámec toho, co je nezbytné a přiměřené k dosažení jeho cílů.

• Volba nástroje

Nařízení Evropského parlamentu a Rady je vhodným nástrojem, který přispěje k vytvoření jednotného souboru pravidel, jelikož je přímo a okamžitě použitelné a odstraňuje tak případné rozdíly v uplatňování v různých členských státech v důsledku rozdílného provedení. Tato volba je v souladu s cílem návrhu.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

• Hodnocení *ex post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů

• Konzultace se zúčastněnými stranami

Konzultační strategie k tomuto návrhu se skládala z několika iniciativ:

- Cílenou konzultaci o digitálním euru zahájila Komise 5. dubna 2022 a ukončila ji 16. června 2022. Specializovaná část této konzultace obsahovala konkrétní otázky týkající se hotovosti jako zákonného platidla. V rámci cílené konzultace byly shromážděny informace od odborníků z odvětví, poskytovatelů platebních služeb (včetně úvěrových institucí, platebních institucí a institucí elektronických peněz), poskytovatelů platební infrastruktury, vývojářů platebních řešení, obchodníků, sdružení obchodníků, regulátorů malých plateb a orgánů dohledu, orgánů dohledu nad bojem proti praní peněz, finančních zpravodajských jednotek a dalších příslušných orgánů a odborníků, jakož i spotřebitelských organizací, aby mohly být využity při posouzení dopadů, které Komise připravila pro návrh nařízení o digitálním euru a tento návrh. Hlavní zjištění cílených konzultací jsou následující: Spotřebitelské organizace, řada podnikatelských

sdužení a většina respondentů z řad odborníků, kteří vyjádřili své názory, podpořily legislativní opatření na úrovni EU s cílem posílit právní jistotu a zakotvit postavení eurohotovosti jako zákonného platidla v právních předpisech. Respondenti obecně navrhovali, aby se při povolování dalších výjimek z obecné zásady povinného přijímání zvážily praktické aspekty. Ukázalo se, že respondenti z řad odborné veřejnosti mají různé názory na ustanovení o správních sankcích za nepřijímání hotovosti, zatímco spotřebitelská sdružení toto ustanovení podporují. V případě nařízení EU respondenti vyjádřili širokou podporu zákazu příplatků za platby eurobankovkami a euromincemi. Respondenti rovněž v případě nařízení EU podpořili ustanovení, a to celkově i v každé příslušné skupině zúčastněných stran s výjimkou finančních institucí, které by zaručilo dostupnost hotovosti, například povinnost členských států přijmout pravidla pro zajištění dostatečného přístupu k hotovosti a tato pravidla oznámit Komisi a ECB. Při vypracování posouzení dopadů a tohoto návrhu byly všechny výsledky analyzovány a zohledněny.

- Členské státy měly možnost vyjádřit své názory na různých zasedáních odborné skupiny pro euro jako zákonné platidlo (ELTEG). Diskuse byly podpořeny cílenými konzultacemi s členskými státy pomocí dotazníků. Diskuse odborné skupiny pro euro jako zákonné platidlo potvrdily existenci právní nejistoty ohledně postavení eurohotovosti jako zákonného platidla a rozdílného uplatňování jeho zásad v eurozóně. Tato odborná skupina zjistila řadu problémů týkajících se přijímání a dostupnosti hotovosti v praxi, přičemž její závěrečná zpráva obsahuje soubor 25 zásad týkajících se postavení hotovosti jako zákonného platidla, které byly zohledněny při vypracování tohoto návrhu.
 - Dne 7. listopadu 2022 uspořádala Komise konferenci na vysoké úrovni o digitálním euru, na které se sešli zástupci vnitrostátních a unijních orgánů, poslanci Evropského parlamentu, zástupci soukromého sektoru, občanské společnosti a akademické obce. Během diskusí byly několikrát zmíněny důsledky digitálního eura pro eurohotovost, přičemž se zdůrazňovalo především to, že digitální euro by hotovost doplňovalo.
 - V průběhu celého tohoto procesu se do diskusí na technické úrovni úzce zapojila ECB.
- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Při přípravě této iniciativy bylo využito řady vstupních informací a zdrojů odborných znalostí, mezi něž patří:

- důkazy získané na základě různých výše uvedených konzultací,
- závěrečná zpráva odborné skupiny pro euro jako zákonné platidlo ELTEG III¹⁰,
- zpráva Rady pro malé platby v eurech (ERPB) z roku 2022,
- průzkumy a pracovní dokumenty ECB, pracovní dokumenty útvarů a statistiky,
- výzkum Komise.

- **Posouzení dopadů**

K tomuto návrhu je připojeno posouzení dopadů, které bylo poprvé předloženo Výboru pro kontrolu regulace (RSB) dne 14. října 2022. Výbor RSB vydal dne 18. listopadu 2022 záporné stanovisko. Posouzení dopadů bylo výboru RSB znovu předloženo 23. března 2023 a schváleno 25. dubna 2023. Posouzení dopadů reaguje na připomínky výboru RSB a objasňuje souvislost

¹⁰ Viz závěrečná zpráva z [5. zasedání odborné skupiny pro euro jako zákonné platidlo ELTEG III](#).

mezi iniciativou týkající se digitálního eura a iniciativou týkající se postavení hotovosti jako zákonného platidla, podrobně popisuje konkrétní aspekty iniciativy týkající se postavení hotovosti jako zákonného platidla a zejména přístupu k hotovosti, a uvádí příklady významnosti nákladů pro banky v souvislosti s případnými opatřeními EU, například znovuzaváděním bankomatů.

Postavení hotovosti jako zákonného platidla má dva hlavní aspekty: přijímání hotovosti a přístup k hotovosti. Nebudou-li přijata opatření na úrovni EU, budou rozsah přijímání hotovosti ze strany podniků a schopnost občanů a podniků získat dostatečný přístup k hotovosti v eurozóně nadále neoptimální a proměnlivé, protože chybí společné uplatňování a výklad pojmu zákonné platidlo.

Přijímáním hotovosti se zabývá judikatura Evropského soudního dvora, přičemž aspekty související s přijímáním hotovosti, které jsou obsaženy v rozhodnutí Soudního dvora EU, jsou v tomto návrhu kodifikovány a objasněny. Jedná se o: v zásadě povinné přijímání v plné nominální hodnotě s možností splnit platební povinnost. Posouzení dopadů rovněž navrhuje, aby se u právního návrhu zvažilo podrobnější vyjasnění významu zákonného platidla s cílem zajistit přidanou hodnotu a právní jistotu při respektování judikatury Soudního dvora Evropské unie. Z posouzení dopadů dále vyplývá, že je třeba sledovat úroveň přijímání hotovosti, včetně výskytu jednostranného vyloučení hotovosti předem, a přijmout opatření, pokud není přijímání hotovosti zajištěno.

Vzhledem k tomu, že se tyto otázky týkají rozsahu klíčových aspektů pojmu zákonného platidla, jeho účinků a výjimek, jež jsou obsaženy v judikatuře Soudního dvora, je legislativní úprava těchto otázek do značné míry záležitostí vyjasnění a kodifikace v zájmu soudržnosti a zlepšování právní úpravy, přičemž prostor pro politickou volbu je malý.

V souvislosti s přístupem k hotovosti existuje prostor pro volbu politiky, pokud jde o povahu a podobu opatření, která mají být přijata, a proto jsou tyto aspekty analyzovány v jednotlivých rámcích v celém textu posouzení dopadů. Aby mohla být hotovost používána jako účinný platební prostředek, měl by být zajištěn přístup k různým hotovostním službám, zejména k výběrům hotovosti a vkladům hotovosti na platební účty úvěrových institucí. Tyto služby umožňují oběh peněz mezi různými subjekty ve společnosti.

Posouzení dopadů zjistilo, že roste (v letech 2016 až 2019) podíl občanů, kteří vyjádřili obavy ohledně přístupu k bankomatům, a že situace v oblasti přístupu k hotovosti je v jednotlivých členských státech poměrně různorodá a někdy problematická. V důsledku toho existuje riziko, že nebude možné zajistit, aby všichni v eurozóně měli přístup k základním hotovostním službám za přiměřených podmínek, zejména pokud jde o cenu a vzdálenost. To by mohlo vést k vyloučení zranitelných skupin závislých na hotovostních platbách a k oslabení a postupné ztrátě účinnosti postavení hotovosti jako zákonného platidla, ale také jako možného nouzového způsobu platby v krizových situacích. Kromě toho je třeba poznamenat, že hotovost je mnohými považována za způsob platby se sociálními výhodami, který poskytuje jasný přehled o výdajích, vysokou míru jednoduchosti použití, rychlosti, bezpečnosti a anonymity / ochrany soukromí ve finančních záležitostech.

Byly určeny dvě možnosti, jak řešit přístup k záležitostem hotovosti: 1) právně nevynutitelným nástrojem (např. doporučením Komise), nebo 2) právně závaznou povinností pro členské státy v navrhovaném nařízení o postavení hotovosti jako zákonného platidla, které budou členské státy uplatňovat. Volba první možnosti by neumožnila jednotný výklad klíčových zásad postavení hotovosti jako zákonného platidla. Tím by se cíle zajistit dostatečný přístup k hotovosti dosáhlo pouze částečně, přičemž tolerování nedostatečného přístupu v některých částech eurozóny by mohlo narušit účinnost postavení jednotné měny jako zákonného platidla.

Posouzení dopadů dospělo k závěru, že upřednostňovanou možností, pokud jde o přístup k hotovosti, je druhá možnost, která by zajistila soudržnost regulačního zacházení s oběma podobami eura. Členské státy by měly určit jeden nebo více příslušných vnitrostátních orgánů, které budou dohlížet na tržní činnosti v hotovostním odvětví a mít regulační pravomoci a které budou sledovat přístup k hotovosti a souvisejícím hotovostním službám. Členské státy budou odpovědné za důsledné posouzení toho, co znamená dostatečný a účinný přístup v konkrétním kontextu jejich země (tj. rovněž s ohledem na poptávku po přístupu k hotovosti) a jakou míru opatření je třeba přijmout, aby byl tento přístup zajištěn. Komise by mohla analyzovat, zda přijatá opatření odpovídají společnému přístupu v rámci nařízení a posouzení potřeb členských států na jejich území. Při provádění analýzy by Komise konzultovala Evropskou centrální banku. Tato možnost by proto také zajistila, že by bylo postavení eurohotovosti jako zákonného platidla účinně a důsledně chráněno v celé eurozóně.

Vzhledem k tomu, že členské státy by musely dále upřesnit svá opatření přijatá k zajištění přístupu k hotovosti, definovat dostatečné zeměpisné standardy pro požadavky na přístup k bankomatům, které odpovídají potřebám jejich obyvatelstva a specifickým úrovním služeb, a posoudit, kteří poskytovatelé platebních služeb spadají do požadavků a doporučení pro přístup, případné dopady na náklady by se odvíjely od potřeb v místě a odpovídajících rozhodnutí členských států. Pokud by byl přístup k hotovosti v určitém členském státě stále dostatečný, nebylo by v tomto členském státě třeba přijímat žádná opatření, takže by bankám nevznikly žádné dodatečné náklady. V členských státech, kde se přístup k hotovosti již výrazně zhoršil, by mohly bankám vzniknout náklady spojené s obnovením dostatečné úrovně přístupu k hotovosti, avšak rozsah těchto nákladů by závisel na rozhodnutí vnitrostátních orgánů o dostatečné a účinné úrovni přístupu, a to i v případě, že by Komise přijala prováděcí akt. Z nařízení EU jako takového by bankám ani maloobchodníkům přímo nevznikly žádné náklady.

Neočekává se, že by tento návrh měl dopad na životní prostředí, přičemž je v souladu s evropským právním rámcem pro klima. Jak bylo uvedeno výše, očekává se, že návrh bude mít pozitivní sociální dopad, neboť posílí sociální začlenění zranitelných skupin, které jsou obvykle více závislé na hotovosti nebo jsou vyloučeny z používání elektronických platebních prostředků.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

Tato iniciativa není iniciativou REFIT. Není založena na hodnocení žádného stávajícího nařízení.

Z pohledu „jedno přijmout – jedno zrušit“ bude tato iniciativa do značné míry neutrální. V současné době neexistují žádné právní předpisy EU týkající se hotovosti jako zákonného platidla, a proto v této oblasti nelze ušetřit žádné stávající administrativní náklady.

Tato iniciativa nevede ke vzniku nových a významných administrativních nákladů, tj. konkrétních požadavků na označování, podávání zpráv či registraci, které by musely být kompenzovány úsporami nákladů v jiných oblastech.

- **Základní práva**

Tato iniciativa je v souladu se základními právy. Respektuje základní právo na svobodu podnikání (zakotvené v článku 16 Listiny základních práv Evropské unie) a základní právo na ochranu spotřebitele (článek 38).

Pokud jde o ostatní příslušná základní práva, případná omezení vyplývající z tohoto nařízení jsou odůvodněna cíli obecného zájmu, respektují jejich podstatu a jsou v souladu se zásadou proporcionality.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Toto nařízení nemá žádné dopady na rozpočet.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a způsoby monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Návrh obsahuje obecný plán monitorování a přezkumu dopadu nařízení. Komise bude povinna provést přezkum fungování a účinků tohoto nařízení a předložit zprávu Evropskému parlamentu a Radě v souladu s pokyny Komise pro zlepšování právní úpravy. Členské státy by měly Komisi poskytnout informace nezbytné pro vypracování této zprávy.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Předmět a oblast působnosti (články 1 a 2)

Návrh stanoví podrobná pravidla týkající se rozsahu působnosti a účinků postavení hotovosti jako zákonného platidla a přístupu k eurobankovkám a euromincím. Pravidla upravují vypořádání peněžitých dluhů, mají-li být vypořádány v hotovosti v případě, že existuje platební povinnost. Návrh rovněž obsahuje pravidla pro přípustné výjimky, pravidla pro sledování přijímání hotovosti a zejména míru výskytu jednostranného vyloučení hotovosti předem v eurozóně a ustanovení o zajištění účinného přístupu k hotovosti.

Definice zákonného platidla a výjimky (články 4, 5 a 6)

Návrh poprvé v sekundárním právním předpisu stanoví definici a právní úpravu postavení hotovosti jako zákonného platidla. Dosud je pojem „zákonné platidlo“ definován pouze v doporučení Komise z roku 2010 a v judikatuře Soudního dvora ve spojených věcech C-422/19 a C-423/19, která vykládá pojem zákonného platidla obsažený v čl. 128 odst. 1 SFEU pro eurobankovky. V souladu s touto judikaturou definuje článek 4 hotovost jako zákonné platidlo jejím povinným přijímáním v plné nominální hodnotě s možností splnit platební povinnost. Příjemce neodmítne platbu v hotovosti v eurech, pokud se strany nedohodly na jiném platebním prostředku nebo pokud se neuplatní výjimka.

Článek 5 stanoví podmínky, za kterých je odmítnutí přijetí eurohotovosti právně možné; toto odmítnutí musí být učiněno v dobré víře, na základě legitimních důvodů a v souladu se zásadou proporcionality s ohledem na konkrétní okolnosti, za nichž má být platba provedena. Důkazní břemeno, že tyto podmínky jsou u těchto výjimek v dobré víře splněny, nese příjemce. Článek 5 stanoví v neúplném výčtu dva legitimní důvody, na jejichž základě lze odmítnout přijetí eurohotovosti, a to předložení bankovek, jejichž hodnota je zjevně nepřiměřená hodnotě částky, která má být uhrazena, a ve výjimečných případech, kdy podnik v daném okamžiku nemá k dispozici drobné peníze nebo když by podnik v důsledku této platby neměl posléze k dispozici dostatek drobných peněz k provádění svých běžných transakcí.

Článek 6 zmocňuje Komisi k přijetí dalších výjimek ze zásady povinného přijímání hotovosti prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci v oblasti měnového práva. Tyto výjimky by měly být odůvodněné a přiměřené, neměly by narušovat účinnost postavení eurohotovosti jako zákonného platidla a měly by být povoleny pouze za předpokladu, že jsou k dispozici jiné prostředky pro úhradu peněžních dluhů.

Přijímání plateb v hotovosti (článek 7)

Cílem článku 7 je zajistit, aby základní zásada povinného přijímání zákonných platidel nebyla narušena rozšířenou mírou nepřijímání hotovosti na základě jednostranného vyloučení hotovosti předem ze strany podniků.

Členské státy by měly povinnost sledovat míru jednostranného vyloučení plateb v hotovosti předem a zajistit přijímání hotovosti, aby byla splněna zásada povinného přijímání hotovosti, jak je uvedena v článku 4. Členské státy by musely každoročně podávat Komisi a Evropské centrální bance zprávu o svém posouzení. Pokud by se mělo za to, že úroveň nepřijímání hotovosti ohrožuje povinné přijímání eurobankovek a euromincí, musely by členské státy přijmout nápravná opatření.

Přístup k hotovosti (článek 8)

Článek 8 stanoví povinnost členských států zajistit dostatečný a účinný přístup k hotovosti na celém svém území a ve všech svých regionech, včetně městských a mimoměstských oblastí. Je to nutné k zajištění účinnosti postavení eurohotovosti jako zákonného platidla v praxi.

Členské státy by měly povinnost sledovat přístup k hotovosti. Musely by také každoročně posuzovat situaci na svém území a podávat zprávy o svém posouzení Komisi a Evropské centrální bance. Pokud by nebyl zajištěn dostatečný a účinný přístup k hotovosti, musely by členské státy přijmout nápravná opatření.

Procesní aspekty (článek 9)

Cílem tohoto článku je stanovit procesní aspekty pro účinné provádění povinností stanovených v článcích 7 a 8. V tomto ohledu se od všech členských států vyžaduje, aby určily jeden nebo více příslušných vnitrostátních orgánů, které budou mít nezbytné správní a regulační pravomoci, pokud jde o přijímání plateb v hotovosti a přístup k hotovosti.

Určené příslušné vnitrostátní orgány by byly oprávněny posoudit, zda zásada povinného přijímání hotovosti není narušena rozšířeným nepřijímáním hotovosti tím, že podniky jednostranně a předem hotovost vyloučí, a zda je přístup k hotovosti na území členských států dostatečný a účinný. Posouzení bude vycházet ze souboru společných ukazatelů přijatých Komisí prostřednictvím prováděcích aktů. Toto posouzení by se oznamovalo Komisi podle článku 13. Pokud by členské státy přijaly nápravná opatření týkající se jejich povinností stanovených v článcích 7 a 8, musela by být tato nápravná opatření uvedena v roční zprávě. Členské státy by nemusely přijímat prováděcí opatření, pokud by z jejich posouzení vyplynulo, že zásada povinného přijímání hotovosti není narušena rozšířeným nepřijímáním hotovosti tím, že podniky jednostranně a předem hotovost vyloučí, a pokud je na jejich území zajištěn dostatečný a účinný přístup k hotovosti.

Pokud se však opatření členského státu jeví jako nedostatečná nebo pokud se Komise domnívá, že přijímání hotovostních plateb a/nebo dostatečný a účinný přístup k hotovosti v členském státě není navzdory zjištěním uvedeným v roční zprávě v souladu s povinnostmi stanovenými v článcích 7 a 8, je Komise oprávněna přijmout prováděcí akty, kterými stanoví vhodná a přiměřená opatření, jež by měl dotýčný členský stát přijmout.

Akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty (články 10, 11)

Komise bude mít pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci. Článek 10 upřesňuje postup, který je třeba dodržet při přijímání aktů v přenesené pravomoci stanovených v článku 6.

Článek 11 uvádí, že Komisi je v souvislosti s postupem přijímání prováděcích aktů podle článku 9 nápomocen výbor.

Sankce (článek 12)

Aby se zajistilo prosazování ustanovení nařízení a zároveň se členským státům umožnila určitá míra flexibility, pokud jde o povahu platných sankcí, stanoví článek 12, že členské státy stanoví pravidla pro použitelné sankce za porušení nařízení.

Podávání zpráv (článek 13)

Článek 13 stanoví, že každý členský stát předkládá Komisi a ECB roční zprávu o výjimkách z povinného přijímání hotovosti a jejich uplatňování, o podrobných údajích a analýze situace v členském státě, pokud jde o přístup k hotovosti a přijímání hotovosti, o nápravných opatřeních, která mají být přijata podle článků 7 a 8, a o zavedených sankcích.

Právní ochrana (článek 14)

Článek 14 vyžaduje, aby členské státy informovaly fyzické osoby a podniky o možnostech a nápravných prostředcích, které mají k dispozici pro podání stížností příslušným orgánům v případech nezákonného odmítnutí přijetí hotovosti a nedostatečného přístupu k hotovosti.

Interakce mezi eurobankovkami a euromincemi a digitálním eurem (článek 15)

Článek 15 vyžaduje vzájemnou paritní směnitelnost hotovosti a digitálního eura a pro vyloučení pochybností dává plátcům právo zvolit si platbu v hotovosti nebo v digitálním euru, pokud se uplatňuje povinné přijímání obojího v souladu s tímto nařízením, zejména s ustanoveními, která mají vliv na povinné přijímání (tj. články 4, 5, 6 a 7), jakož i s nařízením o digitálním euru.

Přezkum (článek 16)

Článek 16 stanoví, že Komise provede přezkum nařízení pět let po jeho vstupu v platnost a podá zprávu Parlamentu a Radě. Členské státy by měly Komisi poskytnout informace nezbytné pro přípravu této zprávy.

Vstup v platnost (článek 17)

Nařízení vstoupí v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Návrh

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

o postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 133,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Evropské centrální banky,

v souladu s řádným legislativním postupem,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Podle čl. 3 odst. 1 písm. c) Smlouvy o fungování Evropské unie („Smlouva o fungování EU“) má Unie výlučnou pravomoc v oblasti měnové politiky členských států, jejichž měnou je euro.
- (2) Podle čl. 128 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie a článku 10 nařízení Rady (ES) č. 974/98¹¹ jsou jedinými bankovkami, které mají v členských státech, jejichž měnou je euro, postavení zákonného platidla, eurobankovky. Podle článku 11 nařízení (ES) č. 974/98 jsou jedinými mincemi, které mají v členských státech, jejichž měnou je euro, postavení zákonného platidla, euromince.
- (3) Doporučení Komise o rozsahu působnosti a účincích eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla¹² stanoví společnou definici postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla.
- (4) V rozsudku ze dne 26. ledna 2021¹³ Soudní dvůr Evropské unie objasnil, že pojem „zákonné platidlo“ uvedený v čl. 128 odst. 1 Smlouvy o fungování EU je pojmem unijního práva, který musí být v celé EU vykládán autonomním a jednotným způsobem¹⁴. Za druhé Soudní dvůr rozhodl, že pojem „zákonné platidlo“, jehož postavení má platební prostředek denominovaný v určité měnové jednotce, znamená, „že tento platební prostředek zpravidla nelze odmítnout při úhradě dluhu denominovaného v téže měně za plnou nominální hodnotu a bez přírážek pro plátce s

¹¹ Nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura (Úř. věst. L 139, 11.5.1998, s. 1).

¹² Úř. věst. L 83, 30.3.2010, s. 70.

¹³ Viz rozsudek ze dne 26. ledna 2021 ve spojených věcech C-422/19 a C-423/19, Hessischer Rundfunk, EU:C:2021:63.

¹⁴ Viz rozsudek ze dne 26. ledna 2021 ve spojených věcech C-422/19 a C-423/19, Hessischer Rundfunk, EU:C:2021:63, bod 45.

účinky splnění platební povinnosti“¹⁵. Za třetí, Soudní dvůr uvedl, že povinnost přijímat eurobankovky a euromince mohou členské státy, jejichž měnou je euro, v zásadě omezit z důvodů veřejného zájmu a v rámci svých pravomocí mimo oblast měnových předpisů a politiky a jiných výlučných pravomocí Unie, pokud jsou tato omezení odůvodněna cílem veřejného zájmu a jsou vůči němu přiměřená¹⁶.

- (5) Přijetí eurobankovek a euromincí nabízených jako platební prostředek lze výjimečně odmítnout, pokud je toto odmítnutí učiněno v dobré víře, na základě legitimních důvodů a konkrétních okolností, které příjemce nemůže ovlivnit, a pokud je toto odmítnutí přiměřené. Odmítnutí může být odůvodněné například tehdy, pokud je eurobankovka nabízená pro úhradu peněžního dluhu nepřiměřená v porovnání s částkou, která je příjemci dlužná, například nabídka bankovky v hodnotě dvou set euro za účelem úhrady dluhu nižšího než pět eur. V souladu s nařízením Rady č. 974/98 s výjimkou vydávajícího orgánu a osob zvláště určených vnitrostátními právními předpisy vydávajícího členského státu není žádná osoba při jakékoliv platbě povinna přijmout více než 50 mincí.
- (6) Aby bylo zajištěno, že zásada povinného přijímání plateb v eurobankovkách a euromincích nebude účinně narušena rozšířeným a strukturálním odmítáním hotovostních plateb, je nezbytné, aby členské státy sledovaly úroveň jednostranného vyloučení hotovostních plateb předem, pokud jsou transakce prováděny ve fyzických prostorách. Členské státy by proto měly pravidelně sledovat úroveň jednostranného vyloučení hotovostních plateb předem, pokud jsou platby prováděny ve fyzických prostorách, na celém svém území, ve všech svých jednotlivých regionech, včetně městských a mimoměstských oblastí, a to na základě společných ukazatelů, které umožňují srovnání mezi členskými státy. Pokud z jejich posouzení vyplývá, že přijímání plateb v hotovosti je na jejich území zajištěno, nemusí členské státy přijímat v souvislosti se svou příslušnou povinností zvláštní opatření. Budou však muset situaci nadále sledovat. Pokud členský stát dojde k závěru, že jednostranné vyloučení hotovosti předem narušuje povinné přijímání plateb v eurobankovkách a euromincích na celém jeho území nebo jeho části, měl by přijmout účinná a přiměřená opatření k nápravě situace, například zákaz nebo omezení jednostranného vyloučení hotovosti předem na celém svém území nebo jeho části, například ve venkovských oblastech nebo v některých odvětvích, která jsou považována za základní, jako jsou pošty, supermarkety, lékárny nebo zdravotnictví, nebo pro některé druhy plateb, které jsou považovány za základní.
- (7) S cílem účinně plnit svou povinnost zajistit dostatečný a účinný přístup k hotovosti by členské státy měly pravidelně sledovat úroveň přístupu k hotovosti na celém svém území, ve všech svých jednotlivých regionech, včetně městských a mimoměstských oblastí, a to na základě společných ukazatelů, které umožňují srovnání mezi členskými státy. Mezi společné ukazatele mohou patřit faktory, které ovlivňují přístup k hotovosti, například hustota míst přístupu k hotovosti ve vztahu k počtu obyvatel, podmínky výběru a vkladu včetně poplatků, existence různých sítí s různými způsoby přístupu pro zákazníky, rozdíly mezi městem a venkovem a socioekonomické rozdíly a obtíže s přístupem pro určité skupiny obyvatel. Pokud členské státy na základě svého posouzení považují přístup k hotovosti na svém území za dostatečný a účinný, nemusí v souvislosti se svou příslušnou povinností přijímat zvláštní opatření. Budou však muset situaci

¹⁵ Viz rozsudek ze dne 26. ledna 2021 ve spojených věcech C-422/19 a C-423/19, Hessischer Rundfunk, EU:C:2021:63, bod 46.

¹⁶ Viz rozsudek ze dne 26. ledna 2021 ve spojených věcech C-422/19 a C-423/19, Hessischer Rundfunk, EU:C:2021:63, body 67 a 68.

nadále sledovat. Pokud členský stát dospěje k závěru, že přístup k hotovosti není na celém jeho území nebo jeho části dostatečný a účinný nebo že hrozí, že se v případě nepřijetí opatření zhorší, měla by být přijata vhodná nápravná opatření k nápravě situace, například požadavky na přístup z hlediska zeměpisné polohy pro poskytovatele platebních služeb, kteří poskytují služby výběru hotovosti, tak, aby ponechali hotovostní služby v dostatečném počtu svých poboček, kde provozují činnost, nebo prostřednictvím pověřeného zástupce v případě úvěrových institucí, které poskytují služby pouze online, nebo požadavek udržovat dostatečnou hustotu bankomatů v místech, kde vykonávají činnost, s přihlédnutím k dobrému rozložení z hlediska zeměpisné polohy ve vztahu k počtu obyvatel, a to i s ohledem na možné sdílení bankomatů. K dalším nápravným opatřením by mohla patřit doporučení určená neúvěrovým institucím, jako jsou nezávislí provozovatelé bankomatů, maloobchodníci nebo pošty, na podporu doplnění hotovostních služeb bank.

- (8) Komise by měla být zmocněna k přijímání prováděcích aktů týkajících se souboru společných ukazatelů obecně použitelných v eurozóně, které by členskými státy umožnily účinně sledovat a posuzovat přijímání plateb v hotovosti a přístup k hotovosti na celém jejich území, ve všech jejich jednotlivých regionech, včetně městských a mimoměstských oblastí. Při přípravě těchto prováděcích aktů by Komise měla konzultovat Evropskou centrální banku.
- (9) Komise by měla být zmocněna k přijímání prováděcích aktů určených konkrétnímu členskému státu, pokud se opatření navržená tímto členským státem jeví jako nedostatečná, anebo v případech, kdy navzdory závěrům roční zprávy zaslané tímto členským státem narušuje jednostranné vyloučení hotovosti předem zásadu povinného přijímání plateb v eurobankovkách a euromincích a/nebo kdy přístup k hotovosti není dostatečný a účinný. Tento prováděcí akt by mohl vyžadovat, aby dotýčný členský stát přijal opatření, například opatření uvedená v 7. a 8. bodě odůvodnění, nebo opatření, která byla v jiných členských státech považována za účinná při zajišťování, aby nedocházelo k narušení zásady povinného přijímání plateb v hotovosti nebo dostatečného a účinného přístupu k hotovosti.
- (10) V souladu se zásadou loajální spolupráce by Komise, Evropská centrální banka a určené příslušné vnitrostátní orgány s požadovanými pravomocemi, pokud jde o přijímání plateb v hotovosti a přístup k hotovosti a o tržní činnosti související s hotovostí v hotovostním odvětví, měly úzce spolupracovat v otázkách týkajících se přijímání plateb v hotovosti a přístupu k hotovosti. Pravidelný dialog mezi těmito institucemi a orgány, založený zejména na ročních zprávách členských států Komisi a Evropské centrální bance, by měl být zaměřen na zjišťování případů rozsáhlého jednostranného vyloučení hotovosti předem a nedostatečného přístupu k hotovosti na konkrétních vnitrostátních územích nebo v konkrétních regionech. Jeho cílem by rovněž bylo navrhnout a přijmout nápravná opatření, která by členské státy měly přijmout jako prostředek ke splnění svých povinností zajistit přijímání hotovosti a dostatečný a účinný přístup k hotovosti.
- (11) Aby bylo zajištěno, že v případě potřeby bude možné posléze zavést další výjimky z povinného přijímání eurohotovosti, měla by být na Komisi přenesena pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování EU za účelem doplnění tohoto nařízení zavedením dalších výjimek ze zásady povinného přijímání eurohotovosti pro eurozónu jako celek. Komise může tyto dodatečné výjimky přijmout pouze tehdy, jsou-li nezbytné, přiměřené svému cíli a zachovávají-li účinnost postavení eurohotovosti jako zákonného platidla. Pravomocí Komise přijímat akty v přenesené pravomoci za účelem zavedení dalších výjimek z povinného přijímání hotovosti v eurech by neměla být dotčena možnost členských států přijímat na základě svých pravomocí v oblastech

sdílené pravomoci vnitrostátní právní předpisy, kterými se zavádějí výjimky z povinného přijímání vyplývajícího z postavení zákonného platidla v souladu s podmínkami stanovenými Soudním dvorem Evropské unie v rozsudku ve spojených věcech C-422/19 a C-423/19. Je obzvláště důležité, aby Komise v rámci přípravné činnosti vedla odpovídající konzultace, a to i na odborné úrovni, a aby tyto konzultace probíhaly v souladu se zásadami stanovenými v interinstitucionální dohodě ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů. Pro zajištění rovné účasti na vypracovávání aktů v přenesené pravomoci obdrží Evropský parlament a Rada veškeré dokumenty současně s odborníky z členských států a jejich odborníci mají automaticky přístup na zasedání skupin odborníků Komise, jež se věnují přípravě aktů v přenesené pravomoci.

- (12) Za účelem zajištění jednotných podmínek pro ustanovení o přijímání plateb v hotovosti a dostatečném a účinném přístupu k hotovosti by měly být Komisi svěřeny prováděcí pravomoci. Tyto pravomoci by měly být vykonávány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011¹⁷. Pro přijímání prováděcích aktů v oblasti přijímání hotovosti a přístupu k ní by měl být v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 použit poradní postup, neboť se týkají opatření s nízkým dopadem, konkrétně ukazatelů pro sledování přijímání hotovosti a přístupu k ní, nebo aktů určených jednotlivým členským státům, kde může být za určitých okolností potřebné přijmout vhodná opatření, jež by odrážela specifika jejich vnitrostátních území, regionů a městských oblastí.
- (13) Toto nařízení zajišťuje plné respektování základního práva na svobodu podnikání a základního práva na ochranu spotřebitele zakotveného v článku 16 a 38 Listiny základních práv Evropské unie. Toto nařízení se týká upřednostňovaného způsobu platby měnou, která má postavení zákonného platidla a kterou si občané mohou legitimně zvolit k úhradě svých dluhů. Opatření tohoto nařízení se tedy týkají pouze způsobu, jakým podniky přijímají platby. Zásah do těchto základních práv je proto nepřímý a velmi omezený. Je odůvodněn cílem obecného zájmu, kterým je zajištění účinnosti postavení zákonného platidla, a je tomuto cíli přiměřený.
- (14) Podíl hotovostních plateb ve srovnání s elektronickými platbami je u některých zranitelných skupin vyšší, přičemž se jedná například o starší osoby, osoby se zdravotním postižením a osoby s omezenými digitálními dovednostmi a nižšími příjmy. Tento návrh je v souladu s evropským aktem o přístupnosti¹⁸, který se vztahuje na bankomaty. Kromě toho se na hotovost jako na způsob platby spoléhají finančně vyloučené osoby, například lidé bez bankovního účtu, žadatelé o azyl a migranti, kteří nemusí být schopni nebo ochotni používat platební prostředky poskytované soukromým sektorem. Hotovost je považována za prostředek, který poskytuje jasný přehled o výdajích, vysokou míru jednoduchosti použití, rychlosti, bezpečnosti a soukromí. Jestliže se zhorší přístup k hotovosti, jsou tyto zranitelné skupiny více ohroženy ztrátou přístupu k tomuto způsobu platby. Cílem tohoto nařízení by tedy bylo zachovat finanční začlenění zranitelných skupin závislých na hotovostních platbách tím, že bude zajištěno, aby si každý v eurozóně mohl svobodně zvolit upřednostňovaný způsob platby a měl přístup k základním hotovostním službám, a zároveň budou členské státy podpořeny v jejich dalším politickém úsilí o podporu digitálního finančního začlenění, například prostřednictvím opatření zaměřených na zvýšení finanční a konkrétně digitální finanční

¹⁷ Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13.

¹⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb (Úř. věst. L 151, 7.6.2019, s. 70).

gramotnosti v systémech vzdělávání a odborné přípravy, jakož i řešení nedostatků v digitální infrastruktuře, a to i ve venkovských oblastech.

- (15) V souladu se zásadou proporcionality je pro dosažení základního cíle, kterým je zajištění přijímání hotovosti a přístupu k hotovosti, nezbytné a vhodné stanovit nezbytná pravidla. Toto nařízení nepřekračuje rámec toho, co je pro dosažení sledovaných cílů nezbytné, a to v souladu s čl. 5 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii,

PŘIJALY TOTO NAŘÍZENÍ:

Článek 1

Předmět

Toto nařízení stanoví podrobná pravidla týkající se rozsahu působnosti a účinků postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla a přístupu k nim, jak je stanoveno v čl. 128 odst. 1 SFEU a v článku 11 nařízení (ES) č. 974/98, s cílem zajistit jejich účinné používání jako jednotné měny.

Článek 2

Rozsah působnosti

1. Toto nařízení se vztahuje na úhradu peněžitých dluhů, pokud mají být zcela nebo zčásti uhrazeny v hotovosti, jestliže v souladu s platnými právními předpisy nebo zavedenou právní praxí existuje platební povinnost. V zájmu zajištění účinnosti postavení hotovosti jako zákonného platidla se toto nařízení vztahuje také na jednostranné vyloučení plateb v hotovosti předem a na přístup k hotovosti.
2. Toto nařízení se nevztahuje na platby za zboží nebo služby zakoupené na dálku, včetně online.

Článek 3

Definice

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- 1) „hotovostí“ eurobankovky a euromince;
- 2) „hotovostním odvětvím“ úvěrové instituce nabízející platební účty klientům a poskytovatelé hotovostních služeb, kteří se podílejí na řízení distribuce a oběhu eurobankovek a euromincí;

- 3) „úvěrovou institucí“ úvěrová instituce ve smyslu čl. 4 odst. 1 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013¹⁹;
- 4) „jednostranným vyloučením hotovosti předem“ situace, kdy maloobchodník nebo poskytovatel služeb jednostranně vyloučí hotovost jako způsob platby, například nápisem „Nepřijímáme hotovost“. V tomto případě se plátce a příjemce nedohodnou na prostředku pro placení za nákup svobodně;
- 5) „plátcem“ osoba, která provádí platbu v eurohotovosti;
- 6) „příjemcem“ osoba, která je zamýšleným příjemcem peněžních prostředků, jež jsou předmětem platební transakce v eurohotovosti;
- 7) „nominální hodnotou“ nominální hodnota eurobankovky nebo euromince v eurech, která je na této bankovce vytištěna nebo na této minci vyražena;
- 8) „podnikem“ osoba vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na její právní formu, včetně osobních společností nebo sdružení běžně vykonávajících hospodářskou činnost.

Článek 4 **Zákonné platidlo**

1. Postavení eurobankovek a euromincí jako zákonného platidla znamená jejich povinné přijímání v plné nominální hodnotě s možností splnit platební povinnost.
2. V souladu se zásadou povinného přijímání hotovosti nesmí příjemce odmítnout splnění uvedené povinnosti nabízenými eurobankovkami nebo euromincemi.
3. V souladu se zásadou přijímání hotovosti v plné nominální hodnotě se peněžní hodnota eurobankovek a/nebo euromincí nabízených k úhradě dluhu rovná částce v eurech uvedené na bankovkách a/nebo mincích. Příplatky za úhradu dluhu eurobankovkami a euromincemi jsou zakázány.
4. V souladu s možností splnit platební povinnost může plátce splnit platební povinnost tím, že příjemci nabídne eurobankovky a euromince.

¹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o omezitelných požadavcích na úvěrové instituce a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 1).

Článek 5

Výjimky ze zásady povinného přijímání eurobankovek a euromincí

1. Odchylně od čl. 4 odst. 2 je příjemce oprávněn odmítnout eurobankovky a euromince v těchto případech:
 - a) je-li odmítnutí učiněno v dobré víře a založeno na legitimních a dočasných důvodech v souladu se zásadou proporcionality s ohledem na konkrétní okolnosti, které příjemce nemůže ovlivnit;
 - b) pokud se příjemce před provedením platby dohodl s plátcem na jiném platebním prostředku.

Pro účely písmene a) nese důkazní břemeno k prokázání, že tyto legitimní a dočasné důvody v konkrétním případě existovaly a že odmítnutí bylo přiměřené, příjemce.

2. Pro účely použití odstavce 1 může mezi tyto legitimní důvody patřit:
 - i) v případě bankovek vysokých nominálních hodnot, pokud je hodnota nabízené bankovky zjevně nepřiměřená ve srovnání s hodnotou částky, která má být uhrazena;
 - ii) ve výjimečných případech, pokud podnik v okamžiku, kdy je hotovost nabídnuta k platbě, nemá k dispozici žádné drobné peníze nebo pokud by v důsledku této platby neměl posléze k dispozici dostatek drobných peněz, aby mohl provádět své běžné denní obchodní transakce.

Článek 6

Další výjimky ze zásady povinného přijímání eurobankovek a euromincí měnověprávní povahy

Komise je zmocněna přijímat akty v přenesené pravomoci v souladu s článkem 10, kterými doplní toto nařízení stanovením dalších výjimek ze zásady povinného přijímání hotovosti měnověprávní povahy. Tyto výjimky musí být odůvodněny cílem veřejného zájmu a musí být tomuto cíli přiměřené, nesmí narušovat účinnost postavení eurohotovosti jako zákonného platidla a jsou povoleny pouze za předpokladu, že jsou k dispozici jiné způsoby úhrady peněžních dluhů. Při přípravě těchto aktů v přenesené pravomoci Komise konzultuje Evropskou centrální banku.

Článek 7

Přijímání plateb v hotovosti

1. Za účelem zajištění přijímání hotovosti v souladu s čl. 4 odst. 2 sledují členské státy přijímání plateb v hotovosti a úroveň jednostranného vyloučení plateb v hotovosti předem na celém svém území, ve všech svých jednotlivých regionech, včetně městských a mimoměstských oblastí, na základě společných ukazatelů přijatých Komisí a posuzují situaci.
2. Členské státy oznámí výsledky svého sledování a posouzení situace, pokud jde o úroveň přijímání plateb v hotovosti, v souladu s čl. 9 odst. 3.
3. Pokud se členský stát domnívá, že úroveň přijímání plateb v hotovosti na jeho území nebo v jeho částech narušuje povinné přijímání eurobankovek a euromincí, stanoví nápravná opatření, která se zaváže přijmout, v souladu s čl. 9 odst. 4.

Článek 8

Přístup k hotovosti

1. Členské státy zajistí dostatečný a účinný přístup k hotovosti na celém svém území a ve všech svých jednotlivých regionech, včetně městských a mimoměstských oblastí. V zájmu zajištění dostatečného a účinného přístupu k hotovosti sledují členské státy přístup k hotovosti na celém svém území, ve všech svých regionech, včetně městských a mimoměstských oblastí, na základě společných ukazatelů přijatých Komisí a posuzují situaci.
2. Členské státy oznámí výsledky svého sledování a posouzení situace, pokud jde o přístup k hotovosti, v souladu s čl. 9 odst. 3.
3. Pokud se členský stát domnívá, že není zajištěn dostatečný a účinný přístup k hotovosti, stanoví nápravná opatření, která se zaváže přijmout, v souladu s čl. 9 odst. 4.

Článek 9

Procesní aspekty

1. Za účelem provádění povinností stanovených v člancích 7 a 8 určí členské státy jeden nebo více příslušných vnitrostátních orgánů s požadovanými pravomocemi, pokud jde o přijímání plateb v hotovosti a přístup k hotovosti a o tržní činnosti související s hotovostí v hotovostním odvětví.
2. Pro účely článků 7 a 8 přijme Komise prováděcí akty s obecnou působností týkající se souboru společných ukazatelů, které členské státy použijí ke sledování a posuzování přijímání plateb v hotovosti a přístupu k hotovosti na celém svém území, ve všech

svých jednotlivých regionech, včetně městských a mimoměstských oblastí. Tyto prováděcí akty budou přijaty [do X měsíců po vstupu tohoto nařízení v platnost] poradním postupem podle článku 11. Při přípravě těchto prováděcích aktů Komise konzultuje Evropskou centrální banku.

3. Určené příslušné vnitrostátní orgány oznamují výsledky svého sledování a posouzení situace, pokud jde o úroveň přijímání plateb v hotovosti a přístupu k hotovosti, a uvedou důvody a údaje pro své posouzení v roční zprávě, kterou zašlou Komisi a Evropské centrální bance, jak je uvedeno v článku 13.
4. Pokud se členský stát domnívá, že úroveň přijímání plateb v hotovosti narušuje povinné přijímání eurobankovek a euromincí nebo že není zajištěn dostatečný a účinný přístup k hotovosti, uvede ve své roční zprávě nápravná opatření, která se zaváže přijmout, aby splnil povinnosti stanovené v člancích 7 a 8. Nápravná opatření vstoupí v platnost bez zbytečného odkladu.
5. Komise přezkoumává roční zprávy v úzké spolupráci s Evropskou centrální bankou. Pokud se nápravná opatření navržená členským státem podle odstavce 4 jeví jako nedostatečná nebo pokud se Komise domnívá, že přijímání hotovostních plateb nebo dostatečný a účinný přístup k hotovosti v členském státě není navzdory zjištěním uvedeným v roční zprávě v souladu s povinnostmi stanovenými v člancích 7 a 8, přijme Komise prováděcí akty, kterými stanoví vhodná a přiměřená opatření, jež dotčený členský stát přijme ve lhůtě stanovené v příslušném prováděcím aktu. Tyto prováděcí akty se přijímají poradním postupem podle článku 11.

Článek 10

Výkon přenesené pravomoci

1. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci je svěřena Komisi za podmínek stanovených v tomto článku.
2. Pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci uvedená v článku 6 je svěřena Komisi na dobu neurčitou od *[datum vstupu tohoto nařízení v platnost]*.
3. Evropský parlament nebo Rada mohou přenesení pravomoci uvedené v článku 6 kdykoli zrušit. Rozhodnutím o zrušení se ukončuje přenesení pravomoci v něm blíže určené. Rozhodnutí nabývá účinku prvním dnem po zveřejnění v Úředním věstníku Evropské unie nebo k pozdějšímu dni, který je v něm upřesněn. Nedotýká se platnosti žádných již platných aktů v přenesené pravomoci.
4. Před přijetím aktu v přenesené pravomoci Komise vede konzultace s odborníky jmenovanými jednotlivými členskými státy v souladu se zásadami stanovenými v

interinstitucionální dohodě ze dne 13. dubna 2016 o zdokonalení tvorby právních předpisů.

5. Přijetí aktu v přenesené pravomoci Komise neprodleně oznámí současně Evropskému parlamentu a Radě.
6. Akt v přenesené pravomoci přijatý podle článku 6 vstoupí v platnost pouze tehdy, pokud proti němu Evropský parlament nebo Rada nevysloví námitky ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy jim byl tento akt oznámen, nebo pokud Evropský parlament i Rada před uplynutím této lhůty informují Komisi o tom, že námitky nevysloví. Z podnětu Evropského parlamentu nebo Rady se tato lhůta prodlouží o jeden měsíc.

Článek 11

Postup projednávání ve výboru

1. Komisi je nápomocen výbor. Tento výbor je výborem ve smyslu nařízení (EU) č. 182/2011.
2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použije se článek 4 nařízení (EU) č. 182/2011.

Článek 12

Sankce

Členské státy stanoví pravidla pro ukládání sankcí [*včetně peněžitých sankcí a pokut, které nejsou trestněprávní povahy*] za porušení tohoto nařízení a přijmou veškerá opatření nezbytná k zajištění jejich uplatňování. Stanovené sankce jsou účinné, přiměřené a odrazující. Členské státy do jednoho roku od vstupu tohoto nařízení v platnost oznámí Komisi uvedená pravidla a opatření a neprodleně jí oznámí všechny jejich následné změny.

Článek 13

Roční zprávy

1. Členské státy každoročně předkládají Komisi a Evropské centrální bance zprávu obsahující informace o následujících aspektech:
 - a) stanovené výjimky ze zásady povinného přijímání a jejich uplatňování;
 - b) podrobné údaje a posouzení situace v členském státě, pokud jde o přijímání plateb v hotovosti a přístup k hotovosti, a nápravná opatření, která mají být přijata podle článků 7 a 8;

- c) zavedené sankce včetně peněžitých sankcí a pokut, které nejsou trestněprávní povahy.
2. První roční zpráva se předkládá jeden rok po vstupu tohoto nařízení v platnost. Následné roční zprávy se předkládají každoročně po vstupu tohoto nařízení v platnost.
 3. Komise přezkouvá roční zprávy v úzké spolupráci s Evropskou centrální bankou.

Článek 14

Povinnost členských států informovat o prostředcích nápravy

Členské státy poskytnou fyzickým osobám a podnikům jasné informace o možnostech a účinných prostředcích nápravy, které mají k dispozici pro podávání stížností příslušným vnitrostátním orgánům v případech nezákonného odmítnutí přijetí hotovosti a nedostatečného a neúčinného přístupu k hotovosti.

Článek 15

Interakce mezi eurobankovkami a euromincemi a digitálním eurem

1. Eurobankovky a euromince a digitální euro jsou vzájemně paritně směnitelné.
2. Příjemci peněžního dluhu denominovaného v eurech přijmou platby v eurobankovkách a euromincích podle ustanovení tohoto nařízení bez ohledu na to, zda přijímají platby v digitálních eurech v souladu s nařízením [XXX o zavedení digitálního eura]. V případech, kdy je v souladu s ustanoveními tohoto nařízení a nařízení (XXX o zavedení digitálního eura) přijímání eurobankovek a euromincí a digitálního eura povinné, je plátce oprávněn zvolit si platební prostředek.

Článek 16

Přezkum

Do [datum – pět let od vstupu v platnost] provede Komise přezkum fungování a účinků tohoto nařízení a předloží zprávu Evropskému parlamentu a Radě. Členské státy poskytnou Komisi veškeré informace nezbytné k vypracování uvedené zprávy.

Článek 17

Vstup v platnost

Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v členských státech v souladu se Smlouvami.

V Bruselu dne

*Za Evropský parlament
předseda/předsedkyně*

*Za Radu
předseda/předsedkyně*